

Elk land z'n obsessie

Miquel Ekkelenkamp is arts-microbioloog en schrijver (onder de naam Bulnes)

beeld: De Beeldredactie, Maarten Hartman

W

We gaan binnenkort weer al onze ouderen vaccineren tegen seizoensgriep. In tegenstelling tot wat bepaalde paranoïde schreeuwers op internet beweren, maken we daar niemand dood of autistisch mee, maar de zin ervan is zeer twijfelachtig (zie ook het Geneesmiddelenbulletin van 14 oktober jl.). Levert deze folklore, die ons grofweg 100 miljoen euro per jaar kost, meer ziekte winst op dan hetzelfde bedrag uitgeven aan de persoonsgebonden budgetten? Voorkomt het meer sterfte?

Deze vragen zijn helaas niet te beantwoorden, want de waarde van influenzavaccinaties is nooit normaal vastgesteld. Een goede klinische studie ernaar – u weet wel: voldoende gepowerd, gerandomiseerd, met klinische relevante eindpunten en bij voorkeur van te voren geregistreerd – is nooit verricht. Stel de betrokken instanties echter voor om zo'n studie te doen en je wordt bedolven onder de obstakels. 'Onmogelijk.' 'Onethisch.' 'Onbetaalbaar.' 'Weggegooid geld, want we moeten sowieso doorgaan met vaccineren.' Goedkoop zou het zeker niet zijn – het verwachte effect is ontzettend klein, dus je hebt een enorme studie nodig – maar voor hetzelfde bedrag dat de vaccinaties elk jaar kosten moet het kunnen.

Wij hebben dus last van een influenza-obsessie, andere landen hebben hun eigen obsessies. De Fransen bijvoorbeeld toxoplasma. Het allerergste wat je als Française kan overkomen is zwanger worden zonder dat je van te voren met toxoplasma bent geïnfecteerd, want dit betekent een verplichte maandelijkse serologische screening, en, als er een positieve uitslag uitrolt, ook nog eens allerlei invasief onderzoek en onbewezen antibiotische kuren.

Afgelopen maand liet ik

me bijscholen door Franse toxoplasma-onderzoekers, die dankzij hun eindeloze testen dé experts van de wereld zijn. Een hele ochtend vertelden ze over hoe zij omgaan met een toxoplasma-infectie ('seroconversie') tijdens de zwangerschap, hoe de ene test op de andere volgt, de ene behandeling op de andere. Een prachtig doortimmerd verhaal, met slechts één

tekortkoming: ze hadden geen enkel bewijs dat al deze inspanning gezondere Franse kinderen oplevert.

Onderzoek naar de zin van toxoplasma-screening is namelijk onmogelijk. Wat je ook bedenkt, het kan gewoon niet. Frankrijk laat zich niet vergelijken met andere landen, 'want daar circuleren heel andere toxoplasmastammen.' Vergelijkingen met historische controles zijn 'per definitie zinloos'. Trials zijn natuurlijk 'onethisch'. En wiskundige modelleringen zijn ook geen oplossing, 'want dat is al geprobeerd maar heeft heel veel geld gekost en niets opgeleverd'. Geloof – of het nu religieus is of medisch – hanteert een interne logica die zich niet laat extrapoleren of reproduceren.

We sloten 's middags de bijscholing af met een paar casussen. Zo was daar het geval van de zwangere met een seroconversie bij twaalf weken. Haar gynaecoloog had al spiramycine gestart ('middel zonder bijwerkingen') en de echo was normaal. De docent legde uit waarom nu een vruchtwaterpunctie met PCR moest volgen, een test met een positief voorspellende waarde van 50 procent: 'Die moeder is ontzettend ongerust geworden en een ongeruste moeder is veel gevaarlijker voor het kind dan toxoplasma'. Het klonk eigenlijk als een pleidooi voor het afschaffen van hun hele sero-screening, maar zo was het niet bedoeld.

Enfin, elk volk is een paar obsessies gegund en wat de Fransen met hun geld en zwangeren doen, moeten ze natuurlijk helemaal zelf weten. Mocht u echter 100 miljoen euro over hebben: ik verricht graag de definitieve influenza-trial voor u. Toxoplasmabeleid laat zich misschien niet evalueren, maar ons vaccinatieprogramma wel degelijk.

Wat de Fransen met hun geld en zwangeren doen, moeten ze natuurlijk zelf weten